

Memo overleg Actieplan Gewasbescherming

Aan: gedeputeerden 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

Datum: 27 mei 2025

Ter bespreking

1. Is met de huidige uitwerking de juiste richting gekozen?
2. Het bespreken van de bespreekpunten onder 4 (hieronder).

1 Aanleiding

Provincies en gemeenten krijgen steeds meer vragen over de risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden, water, natuur en ecologie. Aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen (en/of afbraakproducten) in grond- en oppervlaktewater wordt gemonitord en voldoet in grote lijn nog niet aan de KRW-doelstellingen. Ook worden door milieuorganisaties monsters in natuurgebieden genomen, waarin resten van gewasbeschermingsmiddelen worden aangetroffen. Meer recent zijn er ook vragen en zorgen op het gebied van gezondheid van omwonenden. Focus ligt daarbij op de lelieteelt, die zich meer door Nederland uitbreidt. Alles bij elkaar betekent dit dat verschillende overheidslagen meer aandacht moeten schenken aan de effecten van het gebruik van gewasbescherming op de gezondheid van inwoners, de kwaliteit van grondwater, oppervlaktewater en drinkwaterbronnen en de depositie op natuurgebieden.

Om die reden stellen we een Actieplan Gewasbescherming op. Het Actieplan beoogt een evenwicht te vinden tussen de noodzaak van gewasbescherming voor de productie van voldoende voedsel en de bescherming van de natuur, (drink)waterkwaliteit en volksgezondheid. Ook wordt ingegaan op afgeronde en lopende juridische procedures en de betekenis en mogelijke gevolgen daarvan. Het doel van dit actieplan is om vanuit onze provinciale rol bij te dragen aan een minimale milieubelasting van het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in de Brabantse land- en tuinbouw.

Tegelijkertijd staan de ontwikkelingen niet stil. Vanuit de KRW-impuls en gebiedsprocessen geldt een verplichting op het minimaliseren van depositie of uitspoeling van middelen. Via de lucht, of via water (af- en uitspoeling). Het actieplan brengt dit speelveld, waarbij vele actoren betrokken zijn, in beeld.

Het actieplan sluit af met concrete acties voor de korte en lange termijn. Met focus op de eigen bevoegdheden van de provincie, en/of de rol die de provincie op zich kan nemen in samenwerkingen met andere overheden en maatschappelijke partners.

De huidige notitie is nadrukkelijk nog een concept. Aan de opmaak van de notitie (inhoudsopgave, verdeling hoofdttekst en bijlagen, duidelijke kopjes, foto's, etc.) moet nog extra aandacht worden besteed.

2 Hoofdpijnen actieplan

Concreet gaat het Actieplan Gewasbescherming in op deze vier hoofdpijnen die in het document uitgebreid beschreven worden:

- Sturen op duurzaam grondgebruik in overgangsgebieden van Natura2000 en in grondwaterbeschermingsgebieden;
- Proactieve samenwerking met gemeenten voor het verminderen van gezondheidsrisico's nabij kwetsbare gebieden/functionies;
- Extra inzet op verduurzaming in gebieden met ruimte voor hoogproductieve duurzame landbouw;
- Duurzamer agrarisch grondgebruik van provinciale pachtgronden.

3 Proces

Proces tot nu toe:

De afgelopen maanden vond er regelmatig afstemming plaats met collega's van de programma's Water & Bodem, Milieu, Gezondheid en Natuur. Het concept-Actieplan zal na de bespreking op 27 mei met de betrokken collega's worden gedeeld. Reacties zullen dan meegenomen worden in het GS-dossier. Op 15 mei heeft er een externe consultatie plaatsgevonden van de conceptideeën uit het Actieplan. Er zijn toen geen stukken toegestuurd, maar de grove lijnen en acties zijn besproken, vooral om informatie op te halen. Bij deze bijeenkomst waren de volgende organisaties aanwezig: waterschap Brabantse Delta, waterschap Aa en Maas, Brabant Water, Evides, ZLTO, BAJK, KAVB, Natuurmonumenten, Brabantse Milieufederatie, GGD, twee gemeenten en Cumela. Ook was een aantal collega's van andere programma's aanwezig.

De rest van het proces/planning:

Actie	Planning
Bijeenkomst drie gedeputeerden	27 mei
BO's: 5.1.2.e	2 juni
GS + statenmededeling	10 juni
Aanleveren Agendaoverleg	18 juni
Agenda overleg PS	30 juni
PS informerende bijeenkomst	September
PS oordeelsvormende bijeenkomst	September
100% versie beleidsoverleg	20 oktober
100% versie GS	28 oktober
100% versie agendavergadering	17 november

4 Specifieke besprekpunten

Naar aanleiding van het stuk en de externe consultatie zijn er ambtelijk nog enkele vragen opgekomen ter verduidelijking:

1. Wat nemen we wel en niet mee in het actieplan? Bij de externe consultatie leidde de inhoud van het actieplan nog tot veel vragen. Er was veel onduidelijkheid over de uitwerking van KRW-impuls en Overgangsgebieden en hun betrokkenheid daarbij.

Nu verwijzen we voor de regulerende maatregelen naar de discussie in het kader van de KRW en de overgangsgebieden. Willen we de discussie over welke teelten en welke gewasbeschermingsmiddelen in deze gebieden ook in het actieplan hebben?

Ambtelijk voorstel: Actieplan smal houden en KRW en Overgangsgebiedendiscussie apart laten lopen. Dit wel duidelijk communiceren naar alle partijen en ook aangeven hoe ze bij de verschillende trajecten betrokken worden.

2. Gezondheid is een breed onderwerp, waar veel maatschappelijke discussie over is, en ook nog veel onduidelijk over is.
Primair ligt de handelingsbevoegdheid hiervoor bij gemeenten. Laten we deze rol bij de gemeenten en ondersteunen we hen hierbij? Als provincie kunnen we hier zelf een regulerende rol in pakken, maar dit kan grote (bijvoorbeeld financiële) gevolgen hebben wanneer er schadeclaims ingediend worden.

Ambtelijk voorstel: Met gemeenten in overleg gaan om te kijken naar mogelijkheden voor gezamenlijke acties. In het actieplan opnemen dat we gemeenten daarvoor gaan ondersteunen met kennisopbouw en uitwisseling van ervaringen. De uitwerking hiervan gezamenlijk met gemeenten oppakken samen met het programma Gezondheid.

3. Hoe gaan we om met de recente gerechtelijke uitspraken rondom natuur en gewasbescherming? De vraag is hoe we in Brabant omgaan met de noodzaak om een vergunning aan te vragen voor het toepassen van gewasbescherming rondom Natura 2000-gebieden. Dat terwijl er nog veel vragen zijn hoe dit in de praktijk werkt (hoe een passende beoordeling uitvoeren en binnen welke afstand bijvoorbeeld). Hierover is op 15 mei ook in de Tweede Kamer gesproken en de Minister heeft toegezegd hierover en over grondwaterbeschermingsgebieden op korte termijn in gesprek te gaan met provincies. Overigens lopen er op dit moment nog enkele nieuwe handhavingsverzoeken van werkgroep Behoud de Peel.

Ambtelijk voorstel: Nu wachten op reactie van Rijksoverheid, zeker over gebruik en vergunningplicht rondom N2000-gebieden. Wel mee laten lopen in de aanpak van de overgangsgebieden en de KRW.